

YTTRANDE

2019-10-30

Ärendenr:

NV-04841-19

Infrastrukturdepartementet

i.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Mindre aktörer i energilandskapet - förslag med effekt (SOU 2018:76) (I2019/00922/E)

Sammanfattning

Naturvårdsverket instämmer i utredningens bedömning att det hos mindre aktörer finns potentialer till kostnadseffektiva åtgärder som kan bidra till den omställning av energisystemet som Sveriges energi- och klimatpolitiska mål kräver. Det finns goda skäl att genom statlig styrning stödja en utveckling i denna riktning och som utredningen konstaterar, motiverar detta att ytterligare styrmedel införs. Naturvårdsverket tillstyrker flertalet av utredningens förslag, men avstyrker förslaget om att införa ett system med kvotplikt (vita certifikat) för minskad effektbelastning genom investeringar i eleffektiviserande åtgärder samt förslaget att tillsätta ett råd under Energimyndigheten för utfasningen av investeringsstödet till solceller. Naturvårdsverket bedömer också att förslagen om auktionssystem för eleffektiviseringsåtgärder, respektive om ett särskilt energirotagdrag, behöver analyseras mer ingående och preciseras. För att finansiera ett eventuellt införande av auktionssystem respektive energirotagdrag bedöms utredningens förslag om höjd energiskatt på el vara lämpligt.

Naturvårdsverkets ställningstagande

Naturvårdsverket avstyrker utredningens förslag om att införa ett system med kvotplikt (vita certifikat) för minskad effektbelastning genom investeringar i eleffektiviserande åtgärder.

Naturvårdsverket bedömer att förslagen om auktionssystem för eleffektiviseringsåtgärder respektive om införande av ett särskilt energirotagdrag behöver analyseras mer ingående och preciseras innan ett ställningstagande kan göras till styrmedlens införande.

Naturvårdsverket bedömer att förslaget om att höja energiskatten på el, ur ett principiellt perspektiv, vore lämpligt för att finansiera ett eventuellt system med auktioner respektive ett särskilt energirotagdrag.

Naturvårdsverket avstyrker förslaget om att tillsätta ett råd under Energimyndigheten för att till regeringen årligen föreslå nivå för investeringsstödet till solceller för en successiv utfasning av stödet.

Naturvårdsverket tillstyrker utredningens övriga förslag.

Skäl

Inledning – omställningen av energisystemet kräver en utvecklad statlig styrning
Energieffektivisering, småskalig elproduktion, energilagring och elektrifiering av transportsektorn utgör viktiga delar i den omställning som Sveriges energi- och klimatpolitiska mål kräver. Naturvårdsverket vill därför betona vikten av att åtgärder vidtas för att åstadkomma den utveckling som utredningens förslag syftar till.

En ökad elektrifiering av transportsektorn och industrin kräver en effektivare elanvändning. Insatserna för eleffektivisering och minskad effektbelastning behöver öka och då också adressera de grundläggande problemen som identifierats. Det är angeläget att snabbt vidtaga åtgärder för att möta effektutmaningarna bl.a. med tanke på den snabba expansionen av intermitterent kraft såsom vindkraft.

Naturvårdsverket instämmer i utredningens bedömning att det hos mindre aktörer i form av hushåll och bostadsrättsföreningar samt små och medelstora företag finns potentialer till kostnadseffektiva åtgärder som kan bidra till den nödvändiga omställningen. Det är då viktigt att förstå vilka hinder och problem som olika grupper upplever i samband med beslut om energieffektiviserande åtgärder.

Det finns goda skäl att genom statlig styrning stödja en utveckling där mindre aktörer på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt bidrar till omställningen till 100 procent förnybar elproduktion år 2040 samtidigt som åtgärderna även bidrar till energiintensitetsmålet 2030, till klimatmålen 2030, 2040 och 2045 samt energipolitikens tre grundpelare.

Utan sådan statlig styrning finns en risk för att kostnadseffektiva åtgärder bland de mindre aktörerna inte genomförs på grund av olika hinder som dessa aktörer stöter på, vilka ofta är beteenderelaterade. Som utredningen konstaterar, motiverar detta att ytterligare styrmedel införs.

Naturvårdsverket vill även framhålla att när statligt stöd ges till teknisk utrustning bör det så långt möjligt ställas krav på att utrustningen är återvinningsbar och tillverkad på ett hållbart sätt. Exempelvis bör bidrag till lagring av elenergi i batterier fokusera på återanvändning av batterier som tidigare använts i elfordon.

Naturvårdsverkets bedömning är dock att ett antal styrmedel inte bör införas i den form som utredningen föreslagit.

Förslaget om kvotplikt

Naturvårdsverket bedömer att kvotplikt inte är det mest lämpliga styrmedlet för att hantera effektproblem i elsystemet och att elanvändare inte vidtar energieffektiviseringsåtgärder, utan att det finns alternativa lösningar som bättre träffar energieffektiviseringsmål och effektutmaningar.

Naturvårdsverkets uppfattning är att införande och drift av ett kvotpliktssystem kräver omfattande arbetsinsatser och administrativa kostnader. Naturvårdsverket bedömer att nyttan av ett kvotpliktssystem inte är tillräckligt stor för att motivera sådana kostnader.

Naturvårdsverket menar att det som utredningen kallar typåtgärder sannolikt skulle dominera inom kvotpliktssystemet, eftersom deras påverkan på elanvändningen föreslås beräknas enligt en schablon medan det för andra åtgärder krävs en verifiering av energieffektiviseringen. Naturvårdsverket befarar därför att förslaget inte leder till sådana åtgärder som på marknadsmässig grund kan stimulera teknikutvecklingen.

Naturvårdsverket finner det motsägelsefullt och potentiellt svårt att rättvist bedöma energieffektiviseringsåtgärder efter hur mycket de minskar effekten under timmarna med högst elbehov såsom utredningen föreslår.

Naturvårdsverket menar att ett kvotpliktssystem skulle ge elleverantörerna en problematisk roll när de ska genomföra åtgärder hos andra aktörer som de inte har rådighet över. Beroende på elkundernas vilja att göra åtgärder kan elkundernas krav på delfinansiering från elleverantören variera mellan olika platser och elbolag. Det innebär att elpriset påverkas olika mycket, vilket kan minska acceptansen för systemet.

Förslaget om auktionssystem

Naturvårdsverkets bedömning är att utredningens alternativa huvudförslag om auktioner är enklare och mer flexibelt än förslaget om kvotplikt, med samma syfte och motsvarande omfattning. Dock anser Naturvårdsverket att det föreligger så stora osäkerheter om den närmare utformningen att det inte är möjligt att tillstyrka förslaget om auktionssystem på basis av hur det redovisas i betänkandet. Det krävs en närmare analys och precisering av auktionssystemet för att säkerställa att det skulle vara ett lämpligt styrmedel för att bemöta de informations- och beteendeproblem som utredningen har identifierat och för att bidra till att minska effektutmaningarna.

Förslaget om energirotdrag

Naturvårdsverket anser att införandet av ett särskilt energirotdrag bör bedömas samlat med ett eventuellt auktionssystem för eleffektiviserande åtgärder. Det är

väsentligt att två sådana styrmedel utformas på ett samlat sätt, för att de ska få en positiv kompletterande effekt. Givet de osäkerheter Naturvårdsverket ser med förslaget om auktionssystem, finns det skäl att fortsatt överväga hur styrmedlen bäst kan komplettera varandra.

En förutsättning för införande av ett energirotavdrag bör vara att det begränsas till typer av energieffektiviserande åtgärder som schablonmässigt inte bedöms vara privatekonomiskt lönsamma inom en viss angiven tidsperiod.

Förslaget om ett råd under Energimyndigheten för successiv utfasning av investeringsstödet till solceller

Naturvårdsverket instämmer i utredningens bedömning att investeringsstödet för solceller successivt bör fasas ut, men menar att ett särskilt råd inte behöver tillsättas. Det vore enligt Naturvårdsverket mer lämpligt att Energimyndigheten ges i uppdrag att löpande lämna förslag till regeringen om nivå för investeringsstödet till solceller för en successiv utfasning av stödet.

Förslaget om höjd energiskatt på el

Naturvårdsverket bedömer att förslaget om att höja energiskatten på el, ur ett principiellt perspektiv, vore ett lämpligt sätt att finansiera ett system med auktioner respektive ett särskilt energirotavdrag. Huruvida och på vilket sätt energiskatten på el bör höjas, är dock ett senare ställningstagande som behöver göras i samband med ett eventuellt införande av sådana styrmedel.

Övriga förslag

Naturvårdsverket tillstyrker utredningens övriga förslag vad avser att:

- Ändra förordningen om energideklaration för att styrmedlet ska ge ökad information om kostnadseffektiva åtgärder.
- Ge Energimyndigheten i uppdrag att ta fram en plan för hur beteendeinsikter i ökad omfattning kan tas tillvara och integreras i kommunikationsinsatser för energieffektivisering, inklusive kommunal energi- och klimatrådgivning, nätverk för småföretag och beställargrupper för småhus.
- Harmonisera definitionen av mikroproducent i ellagen och inkomstskattelagen.
- Justera förordning (2016:899) om bidrag till lagring av egenproducerad elenergi så att dels fler än privatpersoner kan vara stödberättigade, dels att ändamålet för energilagret inte behöver vara kopplat till egenproducerad elenergi.
- Förlänga bidraget till lagring av egenproducerad elenergi och höja maximalt möjligt belopp att söka.
- Genomföra de nya EU-reglerna om laddinfrastruktur i nationell lagstiftning på ett sätt som stödjer behovet av en snabb utveckling av laddpunkter i anslutning till bostadshus och arbetsplatser i hela bebyggelsen.

- Utforma reglerna så att även parkeringsplatser i anslutning till bostadshus omfattas av krav på ett minsta antal laddpunkter, på samma sätt som ska gälla för lokaler.
- Alla parkeringsplatser med mer än 10 platser i nära anslutning till bostadshus bör omfattas av samma lagkrav om laddinfrastruktur oberoende av upplåtelseform.

Beslut om denna skrivelse har fattats av generaldirektör Björn Risinger.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit avdelningschefen Martin Eriksson, föredragande, enhetschef Gunilla Sallhed samt handläggarna Anna Karin Cederblad, Dag Henning och Miriam Münnich Vass.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Björn Risinger

Martin Eriksson

Kopia till:

m.registrator@regeringskansliet.se

filip.vestling@regeringskansliet.se